

พัฒนาการของงานเครื่องประดับยุคสมัยใหม่และยุคหลังสมัยใหม่*

Development of Jewellery Design in Modern and Post-Modern Era

อรอุมา วิชัยกุล (Onuma Wichaikul)**

บทคัดย่อ

บทความนี้ต้องการนำเสนอพัฒนาการและรูปแบบงานเครื่องประดับยุคสมัยใหม่และยุคหลังสมัยใหม่ อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมเชื่อมโยงมาสู่พัฒนาการของรูปแบบงานศิลปกรรมและเครื่องประดับ ซึ่งให้เห็นว่าบริบทของสังคมที่เปลี่ยนไปมีผลเป็นอย่างมากต่อแนวความคิดของศิลปินในยุคนี้ๆ จึงต้องการอธิบาย การเปลี่ยนแปลงของสังคมตามเกณฑ์แบบยุโรปเป็นศูนย์กลาง ตลอดจนพัฒนาการและสาระสำคัญของ เครื่องประดับยุคหลังสมัยใหม่ที่สอดคล้องกับสุนทรียศาสตร์หรือผลงานทัศนศิลป์ที่สื่อแสดงให้เห็นถึงปรัชญา สะท้อนแนวคิดอันกระตุ้นให้เกิดปัญญา

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอันสืบเนื่องมาจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรป ส่งผลต่อการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมและวิถีชีวิตของมนุษย์ เช่นเดียวกับงานศิลปกรรมและเครื่องประดับที่ศิลปินนั้นได้ เปลี่ยนแปลงรูปแบบวิถีชีวิตเรื่อยมาจนแยกงานศิลปะออกจากศาสนาโดยสิ้นเชิง เช่น รูปแบบของเครื่องประดับยุค สมัยใหม่ตอนต้นที่พูดถึงการลดรูปและตัดทอนรายละเอียด งานเครื่องประดับของชนชั้นสูงแบบประเพณีนิยมถูก จับมาแยกชิ้นและถูกครอบครองโดยผู้มีฐานะทางสังคม ไม่มีการพูดถึงราชวงศ์หรือพระเจ้าอีกต่อไป สืบเนื่องจาก การปฏิวัติระบบกษัตริย์ในประเทศฝรั่งเศส ต่อมาในช่วงกลางคริสต์ศตวรรษ 20 เป็นต้นมายุโรปได้ขึ้นถึงอำนาจ สูงสุดทั้งทางด้านเศรษฐกิจและศิลปวัฒนธรรม มีการค้นพบวิทยาการที่ก้าวหน้ามากมายงานศิลปกรรมจึงมีการ ลดรูป เหลือเพียงการแสดงออกทางอารมณ์ จนกลายเป็นศิลปะนามธรรม ส่งผลต่องานเครื่องประดับแบบอาร์ต เดคโคที่มีการจัดวางของเส้นที่คมชัด แม่นยำ มีรูปทรงที่เป็นเรขาคณิต

ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ถึงแม้รูปแบบงานเครื่องประดับจะเกิดการชะงัก แต่ยังคงมีกลุ่มนัก คิดที่เติบโตขึ้นในสังคมที่แสวงหาแนวทางใหม่ของศิลปะ รูปแบบงานเครื่องประดับจึงเกิดจากมนุษย์ที่เชื่อมั่นใน เสรีภาพและความหลากหลายทางความคิดได้ผลักดันให้เกิดสุนทรียศาสตร์หน้าใหม่ ทำให้งานเครื่องประดับมี บทบาทต่อสังคม เป็นรูปแบบเครื่องประดับที่แสดงออกในเชิงนามธรรม เป็นรูปทรงที่ต้องการการตีความ เป็นการ ตั้งคำถามกับผู้สวมใส่ซึ่งต้องใช้สติปัญญาในการพิจารณางานมากขึ้น จนเข้าสู่พัฒนาการและสาระสำคัญของ เครื่องประดับยุคหลังสมัยใหม่ที่มีการสร้างสรรค์ผ่านแนวคิดที่หลากหลาย มีการใช้วัสดุที่แปลกใหม่เพื่อสื่อ

* เพื่อนำเสนอพัฒนาการและรูปแบบงานเครื่องประดับยุคสมัยใหม่อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสาระสำคัญของ เครื่องประดับในยุคหลังสมัยใหม่ที่สอดคล้องกับสุนทรียศาสตร์สะท้อนแนวคิดอันกระตุ้นให้เกิดปัญญา

** อาจารย์ประจำภาควิชาออกแบบเครื่องประดับ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Onuma Wichaikul, Department of Jewelry Design, Faculty of Decorative Arts, Silpakorn University,
onn.wichaikul@gmail.com

ความหมายหรือสื่อให้เห็นสัญลักษณ์บางอย่างที่กระตุ้นให้เกิดจินตนาการ หรือการระลึกถึงช่วงเวลาของความ เป็นชีวิตประจำวันและความเป็นปัจเจก อันมีสาระสอดคล้องกับสุนทรียศาสตร์หรือผลงานทางทัศนศิลป์ ที่สื่อแสดง ให้เห็นถึงปรัชญา แนวความคิดของพลังเสรีนิยม

คำสำคัญ : พัฒนาการ, ยุคสมัยใหม่, ยุคหลังสมัยใหม่, เครื่องประดับ, สุนทรียศาสตร์

Abstract

This article aims to present an impact of social development from modern to post-modern on jewellery design. Changing social context always affects the way artists perceive the world. The article attempts to explain how Europe-centric social norms stimulate philosophical ideas and messages behind post-modern jewellery.

Technological advance as a result of the Industrial Revolution in Europe changes social values and people's thinking process. Similarly, fine arts and jewellery has evolved over time until motives behind its production are clearly separated from a religious purpose. Examples can be seen from simplification of forms in early modern jewellery or dismantling of traditional high court jewellery following the French revolution. Gods and monarchy are no longer subjects for art. From the middle of the 20th century, Europe has become the most powerful region economically, socially and artistically. Knowledge advancement in different areas leads to reduction in forms which are is expressed – to the point of it becoming abstract. This results in Art Deco style which emphasises on sharpness, accuracy and geometrical shapes.

Though art production is somewhat suspended because of the World War II, some groups of people continue to search for a new form of expression. As a result, art work in this period is created from the belief in freedom and diversity. Jewellery also becomes more abstract and requires interpretations. It asks questions which its wearers need to contemplate on answers. Different materials are used communicate or symbolises meanings. Individualism and ordinary life is portrayed through art and aesthetics which celebrate liberalism.

Key Words : Development, Modern Era, Post-Modern Era, Jewellery, aesthetics

บทนำ

ตั้งแต่ช่วงปลายคริสต์ศตวรรษ 19 เป็นต้นมางานศิลปกรรมในยุโรปมีความเคลื่อนไหวครั้งใหญ่ เป็นช่วงเวลาที่รูปแบบทางงานศิลปะเปลี่ยนแปลงไป ศิลปินลุกขึ้นมาท้าทายบทบาทกำหนดและแนวคิดหรือความเชื่อที่สืบทอดกันมาช้านาน โดยมีสภาพสังคม ภาวะแวดล้อมเป็นตัวขับเคลื่อน อีกทั้งความก้าวหน้าทางวิทยาการต่างๆ รุดหน้าไปอย่างรวดเร็วส่งผลให้งานศิลปกรรมเปลี่ยนแปลงไปทั้งทางด้านรูปแบบและแนวคิดที่อิสระขึ้นสู่งานศิลปกรรมสมัยใหม่

เมื่อรูปแบบของศิลปกรรมเกิดการเปลี่ยนแปลง ย่อมส่งผลต่องานเครื่องประดับตามมาถึงแม้จะเป็นส่วนน้อย แต่อย่างไรก็ตามบริบททางสังคมที่เปลี่ยนไปย่อมมีผลลัพธ์ที่ส่งผลถึงกันโดยเฉพาะด้านแนวความคิด ในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษ 20 ศิลปินผู้สร้างงานเครื่องประดับในยุคสมัยใหม่(Modern) ก็ได้นำเสนองานที่หลุดออกจากรูปแบบราชวงศ์แบบประเพณีนิยม ไม่มีเนื้อหาที่พูดถึงพระเจ้าอย่างในอดีตที่ผ่านมา เริ่มตั้งแต่การลดทอนรูปทรงและเนื้อหา จนไปสู่ความเป็นนามธรรมหรือแม้แต่การใช้วัสดุที่เปลี่ยนไป งานเครื่องประดับมีพัฒนาการเรื่อยมาสู่ความร่วมมือศิลปินพยายามท้าทายนิยามเดิมของงานเครื่องประดับ โดยการนำเสนอรูปลักษณะที่แตกต่างไปจากเดิมโดยสิ้นเชิง จนเข้าสู่งานเครื่องประดับยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodern) ศิลปินแสดงความเป็นตัวตนผ่านงานเครื่องประดับมากขึ้น สร้างงานเครื่องประดับที่สื่อถึงปรัชญาและมีแนวคิดที่อิสระ ทำให้ศิลปินในยุคหลังฉีกแนวคิดที่มีแบบแผนเดิมๆออกไป งานเครื่องประดับในลักษณะดังกล่าวจึงมีความสอดคล้องกับสุนทรียศาสตร์มีคุณค่าเทียบเท่ากับงานศิลปะ

ผลการศึกษา

จากความเปลี่ยนแปลงของสังคมและงานศิลปกรรมและเชื่อมโยงมาสู่งานเครื่องประดับ บทความนี้จึงต้องการอธิบายพัฒนาการและรูปแบบงานเครื่องประดับยุคสมัยใหม่ อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมตามเกณฑ์แบบยุโรปเป็นศูนย์กลาง ตลอดจนอธิบายพัฒนาการและสาระสำคัญของเครื่องประดับยุคหลังสมัยใหม่ อันมีความสอดคล้องกับสุนทรียศาสตร์หรือผลงานทัศนศิลป์ที่สื่อแสดงให้เห็นถึงปรัชญา แนวความคิดของพลังเสรีนิยม การกลืนและการผสมผสาน

1. พัฒนาการและรูปแบบของเครื่องประดับยุคสมัยใหม่อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมตามเกณฑ์แบบยุโรปเป็นศูนย์กลาง (Eurocentrism)

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอันสืบเนื่องมาจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรป มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวิถีคิดของมนุษย์ โดยเฉพาะด้านงานศิลปกรรมมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องโดยศิลปินมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบวิถีคิดเรื่อยมาจนแยกงานศิลปะออกจากศาสนาโดยสิ้นเชิง สู่การนำเสนองานศิลปะที่มีการตัดทอนรูปร่าง รูปทรง ลดรายละเอียดของความเป็นรูปธรรมลง โดยการใช้ที่แปร่ง สี อารมณ์ของศิลปิน และสิ่งที่ไม่เหมือนจริงเข้าไปเป็นตัวถ่ายทอดความงาม ทำให้เกิดรูปแบบของงานศิลปะสมัยใหม่ขึ้น คือศิลปะแบบอิมเพรสชันนิสม์และเอ็กซ์เพรสชันนิสม์

เมื่อรูปแบบของศิลปกรรมเกิดการเปลี่ยนแปลง ย่อมส่งผลต่องานเครื่องประดับด้วยแต่ไม่ชัดเจนนักในเรื่องของรูปแบบเพราะเครื่องประดับถูกจำกัดเรื่องของวัสดุมีค่า แต่อาจมีผลถึงกันในเรื่องของแนวความคิดซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า สังคม ศิลปกรรม และเครื่องประดับมีผลลัพธ์ที่ส่งผลถึงกัน

1.1 รูปแบบของเครื่องประดับยุคสมัยใหม่ตอนต้น (Early Modern) ปี ค.ศ. 1892-1900

1.1.1 เครื่องประดับชนชั้นสูง (การนำเอารูปแบบงานในประวัติศาสตร์กลับมาทำใหม่)

สืบเนื่องจากการปฏิวัติระบบกษัตริย์ในประเทศฝรั่งเศส ราชวงศ์ต้องคืนงานเครื่องประดับให้กับส่วนกลาง งานที่เคยมีความหรูหราในยุคนีโอคลาสสิกถูกจับมาแยกชิ้นและถูกรวบรวมโดยผู้มีฐานะทางสังคมในเวลาต่อมา งานเครื่องประดับที่ถูกแยกชิ้นเหล่านั้น ได้ถูกลดรูป ตัดทอนให้เหลือรายละเอียดน้อยลงและนำมาออกแบบใหม่ โดยทำลายรูปแบบราชวงศ์แบบประเพณีนิยมออกไป ส่งผลให้งานออกแบบเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในประเทศฝรั่งเศส

ส่วนเครื่องประดับในประเทศอังกฤษเองก็เริ่มมีการออกแบบที่แปลกใหม่ขึ้นโดยการลดรูปให้เหลือรายละเอียดน้อยลงเช่นกัน แต่ยังคงมีรูปแบบตามประเพณีนิยมอยู่บ้างเนื่องจากยังไม่มีการปฏิวัติระบบกษัตริย์ในประเทศอังกฤษ จากการที่อังกฤษไม่มีแรงเสียดทานในเรื่องการล้มล้างระบบกษัตริย์นั้นทำให้เป็นศูนย์รวมของช่างฝีมือเยี่ยม มีสกุลช่างที่ก้าวหน้าเป็นอย่างมากและยังส่งอิทธิพลไปยังช่างประเทศอื่น ๆ ในยุโรปด้วย งานเครื่องประดับชั้นสูงเกือบทั้งหมดในช่วงนี้มีโทน “สีขาว” เกิดจากความนิยมใช้เพชรและมุกกันอย่างแพร่หลาย ในช่วงแรกตัวเรือนนิยมใช้ทองคำขาว แต่ต่อมามีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเกิดขึ้นแสดงถึงศักยภาพของสังคมอุตสาหกรรมนั้นคือการใช้โครงโลหะชนิดแข็งประเภทแพลตินัมในการขึ้นตัวเรือนด้วยการหล่อ ซึ่งทั้งทองคำขาวและแพลตินัมให้ความรู้สึกแข็งแกร่งมากกว่าโลหะเงิน ตัวอย่างรูปแบบงานเครื่องประดับในช่วงเวลานี้คือ คาร์เทียร์(Cartier)ผู้ทำเครื่องประดับสร้อยคอแบบแผงจากเพชรเพื่อพระราชินีอเล็กซานดร้า ในปี ค.ศ. 1904 โดยสรุปแล้วจะเห็นว่างานเครื่องประดับสมัยใหม่ในช่วงต้นจะพูดถึงการลดรูป ตัดทอนรายละเอียด เช่นเดียวกับงานศิลปกรรม แต่ในงานเครื่องประดับนั้นมีความทันสมัย เรียบง่ายเข้ามาแทนที่อีกทั้งผู้คนมีรสนิยมร่วมกับสังคมโดยรวมมากขึ้น ไม่มีการพูดถึงราชวงศ์หรือพระเจ้าอีกต่อไป

1.1.2 ศิลปะเครื่องประดับอาร์ต นูโว(art nouveau) พัฒนาการและวิวัฒนาการของสังคมที่

ไม่หยุดนิ่ง งานสถาปัตยกรรมและศิลปะการตกแต่งก็มีความเคลื่อนไหวและก้าวหน้าเช่นกัน ชาวยุโรปโดยเฉพาะในฝรั่งเศสต่างมีความตื่นตัวพร้อมรับสิ่งแปลกใหม่ทางรสนิยม¹ นั่นคือการตื่นตัวกับศิลปะใหม่ที่เรียกว่า “อาร์ต นูโว “ ศิลปะแนวนี้ได้ครอบคลุมหลายเมืองใหญ่ในยุโรป ประเทศฝรั่งเศสมีการตื่นตัวต่อกระแสนี้ค่อนข้างสูง เกิดจากศิลปินรุ่นใหม่ต้องการผลัดต้นรูปแบบของงานศิลปะที่ไม่ต้องการย่ออยู่กับที่ ถึงแม้ว่าศิลปะแบบอิมเพรสชันนิสม์จะเป็นแนวทางใหม่ในการปฏิวัติการทำงานศิลปะอย่างหลุดขอบวัฒนธรรมเดิมมาก่อนก็ตาม²

ในช่วงปี ค.ศ. 1880 งานศิลปกรรมและงานเครื่องประดับอาร์ต นูโวมี่ความเคลื่อนไหวควบคู่กันไป โดยยุโรปได้รับอิทธิพลจากภาพพิมพ์ของญี่ปุ่น นั่นคือผลงานของ คะสีซิกะ โอะกุไซ อันมีลักษณะเส้นสายที่เคลื่อนไหว เข้าใจในความมีชีวิตและพลังของธรรมชาติ ในช่วงเวลานี้ทำให้ยุโรปหันมาสนใจวิถีชีวิตของคนเอเชีย

¹ กำจร สุนพงษ์ศรี, ศิลปะสมัยใหม่, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ:ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2554),84.

² หนึ่งธิดา, คลิมต์(Klimt), (กรุงเทพฯ:พิราบ,2537),78.

ภาพที่ 1 ทศนิยมภาพ 36 มุมของภูเขาฟูจิ โดยโฮะกุไซ ปี ค.ศ.1826-1833 ที่มีลักษณะเส้นสายที่เคลื่อนไหว เข้าใจ
ในความมีชีวิตและพลังของธรรมชาติ

ที่มา WeheartNippon ; **ทศนิยมภาพ 36 มุมของภูเขาฟูจิ**, เข้าถึงเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก
<http://weheartnippon.weebly.com/blog/-36>

ช่วงของศิลปะ อาร์ต นูโว ลวดลายงานสถาปัตยกรรมถูกแปลงเป็นเส้นสายที่พลิ้วไหว ส่วนในงานเครื่องประดับ
มนุษย์มองว่าหากสามารถเอาโลหะมาดัดให้งอ ม้วนให้เกิดเส้นที่อ่อนหวาน อ่อนช้อยได้นั้นเป็นการแสดงถึง
ศักยภาพทางเชิงช่างและศักยภาพของมนุษย์ถึงขีดสุด

งานเครื่องประดับอาร์ต นูโว เป็นการเอารูปทรงของธรรมชาติมาประดิษฐ์หรือเป็นการสร้างภาพ
ธรรมชาติขึ้นมาใหม่ ภาพธรรมชาติถูกแต่งเติมด้วยความเพ้อฝัน ลักษณะเด่นคือการเคลือบที่ซับซ้อน และมีการใช้
วัสดุที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มีการใช้พลอยเนื้ออ่อน หินสี งานในยุคนี้มีราคาถูกลง เป็นรสนิยมโดยรวมของคน
ชั้นกลางในฝรั่งเศส ศิลปินที่มีชื่อเสียงในยุคนี้คือ เรเน่ ลาลีก ผู้มีฝีมือยอดเยี่ยม สร้างงานเครื่องประดับที่ดู
เคลื่อนไหวบอบบาง จากรูปแบบแมลง ใบไม้ เถาวัลย์ ตามธรรมชาติ ผ่านการใช้วัสดุหินสี และเขาสัตว์ ลาลีก
เข้าใจเรื่องของสี และพื้นผิวอย่างถ่องแท้ บวกกับการสังเกตธรรมชาติอย่างใกล้ชิด งานในยุคนี้ให้ความสำคัญกับ
แนวความคิด การออกแบบและความงาม เพราะมนุษย์ไม่ยึดติดกับพระเจ้าอีกต่อไป จากแนวคิดดังกล่าว ศิลปะ
เครื่องประดับอาร์ต นูโว จึงมีแนวทางการออกแบบ ทั้งรูปแบบเหมือนจริงและรูปแบบนามธรรม
จากเส้นสายที่พลิ้วไหว มีการหล่อ การเจียรระโนพลอย แกะสลักเขาสัตว์ซึ่งเป็นสิ่งที่มีขนาดใหญ่ แสดงให้เห็นถึง
ศักยภาพของมนุษย์และพัฒนาการทางเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า

ภาพที่ 2 ผลงานของลูเชียณ เกลลาร์ด(Lucien Gaillard) เป็นหวีทำจากเขาสัตว์

ที่มา: pictify.saatchigallery, **COMBS Lucien gaillard**, เข้าถึงเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2560
เข้าถึงได้จาก <http://pictify.com/240270/lucien-gaillard>

เครื่องประดับอาร์ต นูโว มี 3 สกulptช่างที่โดดเด่นซึ่งแต่ละสกulptช่าง ชิ้นงานจะสะท้อนบุคลิกของคนในประเทศ

- สกulptช่างในประเทศฝรั่งเศส ชิ้นงานมีรายละเอียดตกแต่งค่อนข้างมาก โดยใช้พลอยเนื้ออ่อน สีอ่อน นวล และเทคนิคลงยาสี การเคลือบ บรรยากาศความมีชีวิต เส้นสายที่ดูเหนือจริง

- สกulptช่างในประเทศอังกฤษ มีการใช้เส้นตรงที่แม่นยำกว่า ระดับอัญมณีน้อยและใช้ลวดลายจากเส้นโลหะ

- สกulptช่างในประเทศเยอรมัน สร้างเส้นโลหะให้เกิดเส้นโค้งและจัดองค์ประกอบอยู่ในกรอบที่เป็นรูปทรงเรขาคณิต งานมีความเรียบง่าย แม่นยำ ใช้องค์ประกอบศิลป์ค่อนข้างมาก สะท้อนให้เห็นว่าในเยอรมันมีความก้าวหน้าในการผลิตเครื่องมือ งานในสกulptช่างเยอรมันนอกจากจะสร้างงานเครื่องประดับแล้วยังนิยมทำโลหะภัณฑ์ต่างๆด้วย

1.1.3 ว่าด้วยเรื่องของงานหัตถศิลป์ (Art and Craft Movement) ในขณะที่ประเทศฝรั่งเศส

มีการตื่นตัวกับงานเครื่องประดับ อาร์ต นูโว ในประเทศอังกฤษได้สร้างงานที่เป็นแฟชั่น ต้องการสร้างแนวทางของตัวเองให้ชัดเจนในขณะเดียวกันก็ฟื้นฟูงานหัตถศิลป์หรือการขึ้นรูปด้วยมือ เพราะหลังจากมีการปฏิวัติอุตสาหกรรม งานเครื่องประดับที่สร้างขึ้นไม่แสดงออกถึงความลึกซึ้งได้เท่ากับงานที่สร้างด้วยมือมนุษย์ อังกฤษจึงพยายามดึงลักษณะเหล่านั้นกลับมา ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวของงานศิลปะและงานฝีมือ ช่างที่มีฝีมือดีที่สุดในยุคนี้คือ วิลเลียม มอริส และจอห์น รัสกิน งานในยุคนี้ค่อนข้างหลากหลาย แต่ที่โดดเด่นคือพื้นผิวโลหะที่ตีด้วยมือ หินสีอ่อนขัดเกลี้ยง และงานที่ดูเพ้อฝันอย่างในยุคก่อนปฏิวัติอุตสาหกรรม

จะเห็นได้ว่ารูปแบบของเครื่องประดับยุคสมัยใหม่ตอนต้น (Early Modern) มีอยู่ 3 กระแสดังกล่าวที่ได้อธิบายไว้ในข้างต้น คือ การนำเอารูปแบบงานในประวัติศาสตร์กลับมาทำใหม่ งานเครื่องประดับอาร์ต นูโว และ ว่าด้วยเรื่องของงานหัตถศิลป์ ซึ่งทั้ง 3 กระแสนี้เครื่องประดับมีรูปแบบที่แตกต่างกันพอสมควร ดังนั้นองค์ประกอบศิลป์จึงมีความสำคัญเพราะเมื่อไม่มีการพูดถึงพระเจ้าแล้ว จึงไม่มีเนื้อหาในการนำเสนอ จำเป็นต้องใช้ทัศนธาตุเป็นตัวแสดงในงานศิลปกรรมและงานเครื่องประดับ

1.2 รูปแบบของเครื่องประดับยุคสมัยใหม่ตอนกลาง (Mid Modern) ปี ค.ศ. 1910-1939

ช่วงกลางคริสต์ศตวรรษ 20 เป็นต้นมายุโรปได้ขึ้นถึงอำนาจสูงสุดทั้งทางด้านเศรษฐกิจและศิลปวัฒนธรรม มีการค้นพบวิทยาการที่ก้าวหน้ามากมาย งานศิลปกรรมมีบทบาทควบคู่กันไปกับการเจริญเติบโตทางอุตสาหกรรมและพัฒนาการของสังคม กรุงปารีสยังคงมีความสำคัญต่อวงการศิลปะอยู่ ศิลปินและสถาปนิกชาวฝรั่งเศสยังคงมีส่วนสำคัญที่ทำให้งานศิลปกรรมของโลกก้าวหน้า ส่วนประเทศเยอรมันมีบทบาทอย่างสูงต่อความเจริญก้าวหน้าด้านศิลปกรรมของยุโรป³ เนื่องจากมีการก่อตั้งสถาบันบาวเฮาส์ขึ้น

1.2.1 ศิลปะเครื่องประดับอาร์ตเดโค (Art Deco) จากงานศิลปกรรมที่มีการลดรูปเหลือเพียงการแสดงออกทางอารมณ์ จนกลายเป็นศิลปะนามธรรมบวกกับที่เยอรมันก่อตั้งสถาบันบาวเฮาส์ขึ้นเป็นแหล่งเรียนรู้ของสกulptช่างใหญ่ ทำให้ศิลปินเข้าใจวิธีคิดที่หลากหลาย มีลัทธิต่างๆเกิดขึ้นเช่น ลัทธิคิวบิสต์

³ กำจร สุนพงษ์ศรี, ศิลปะสมัยใหม่, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ:ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554), 150.

กลุ่มดาตาที่พูดถึงการต่อต้านสงครามโลกครั้งที่ 1 การตัดทอนรูปทรงสู่ความเรียบง่ายเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงบรรยากาศของสังคมมนุษย์ในยุคนั้น ส่งผลต่องานเครื่องประดับแบบอาร์ตเดคโคที่มีการจัดวางของเส้นที่คมชัด แม่นยำ มีรูปทรงที่เป็นเรขาคณิต งานเครื่องประดับแบบอาร์ตเดคโคมีลักษณะเด่นชัดในช่วงระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 ถึงครั้งที่ 2 เมื่อหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ผู้คนได้กลับมาใช้ชีวิตหรูหราอีกครั้งแต่บรรยากาศของสังคมเปลี่ยนไป มนุษย์จึงต้องการจัดระบบระเบียบให้กับชีวิต เส้นสาย ทิศนาคที่เกิดขึ้นกับงานเครื่องประดับ ในยุคนี้จึงไม่พูดถึงชีวิตที่เป็นธรรมชาติสะท้อนให้เห็นว่ามนุษย์ต้องการความก้าวหน้า งานเครื่องประดับเริ่มมีความเป็น unisex ตามกระแสแฟชั่นที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย โดยเฉพาะการแต่งกายของผู้หญิงที่หันมาสวมกางเกง หรือชุดที่หลวมและสั้นขึ้น แสดงถึงความเท่าเทียมด้านภาพลักษณ์ กรุงปารีสเป็นอาณาจักรที่อยู่แถวหน้าของงานในยุคนี้ เครื่องประดับแบบอาร์ตเดคโคมีรูปทรงเรขาคณิตฝังอัญมณีราคาแพงร่วมกับอัญมณีราคากลางๆเช่นเทอร์ควอยซ์ และปะการัง แต่สำหรับกลุ่มคนที่มีฐานะนั้นอัญมณีราคาแพงกลับมามีบทบาทอีกครั้ง งานที่ดีที่สุดในยุคนี้คืองานหลายชิ้นของ คาร์ทีเยร์ (Cartier) ที่มีการวางอัญมณีแบบมีแบบแผน เกิดเป็นเส้นสายที่แม่นยำ

ภาพที่ 3 เครื่องประดับของคาร์ทีเยร์ (Cartier 1927-1930)

ที่มา : thejewelleryeditor, เข้าถึงเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2560,

เข้าถึงได้จาก <https://www.pinterest.com/pin/331225747564284876/>

งานเรขาคณิตแบบแข็งแรงแบนๆที่มีรูปทรงเน้นย้ำถึงอะไหล่ของเครื่องจักรซึ่งเลียนแบบมาจากเทคโนโลยีและงานวิศวกรรมก็มีความโดดเด่นในกลุ่มศิลปินหัวก้าวหน้าในกรุงปารีส โดยมีตัวชิ้นงานที่เรียบง่ายเป็นแผ่นโลหะวางเรียงกัน บางครั้งอาจมีการฝังเพชรตามบริเวณรอยต่อ เช่น ผลงานของ เรย์มงค์ ตองปเลีย (Raymond Templier)

ภาพที่ 5 ผลงานของ เรย์มอนด์ ตองปลิเย, 1937

ที่มา : Gloria Spivey, **JEWELRY RAYMOND TEMPLIER**, เข้าถึงเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <https://www.pinterest.com/pin/558235316284729889/>

ในขณะที่ประเทศเยอรมัน ครูและนักศึกษาของสถาบันบาวเฮาส์ มีการประยุกต์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยีในการผลิตเครื่องประดับจากทองแดงหรือเงินชุบโครเมียม เพื่อให้ได้รูปทรงเรขาคณิตที่ดูแข็ง เยอรมันให้ความสำคัญกับความเที่ยงตรง แม่นยำทางกระบวนการผลิต มีการทำบานพับที่เนียนเรียบไปกับตัวเรือน รวมถึงถนัดในการทำงานโลหะภัณฑ์ต่างๆเกิดขึ้น สะท้อนให้เห็นรูปแบบการใช้งาน การใช้ชีวิตที่เปลี่ยนไปงานเคลือบสีเดียว แผ่นไม้แผ่นหินก็มีปรากฏในงานของเยอรมัน เนื่องจากโลหะมีค่าในสมัยนั้นของเยอรมันหายาก เพราะเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ เมื่อพวกนาซีเข้าปิดสถาบันบาวเฮาส์ครูและนักเรียนจำนวนมากหนีไปต่างประเทศ นั่นคือการไปตั้งฐานความรู้ใหม่ที่อเมริกา ส่วนงานเครื่องประดับแบบอาร์ตเดคโคในอังกฤษนั้นศิลปินที่มีฝีมืออมเยียมคือ ซิบิล ดันลอป(Sybil Dunlop)ที่มีการเลือกใช้สีอันฉูดฉาดจากเซฟไฟร์สีต่างๆ รวมไปถึงงานศิลปะที่เป็นงานมือก็ยังคงอยู่ จนเข้าสู่ช่วงปลายของยุคสมัยใหม่ตอนกลางมีเครื่องประดับเทียม (costume jewelry) เกิดขึ้น สร้างขึ้นมาเพื่อรองรับคนระดับกลางถึงล่างที่ต้องการแต่งกายเหมือนคนระดับสูง

จะเห็นได้ว่างานเครื่องประดับในยุคอาร์ตเดคโค มีการออกแบบที่พึ่งพาทัศนธาตุเป็นตัวบ่งบอกหรือสร้างความรู้สึกให้กับผู้สวมใส่ เช่น เน้นความรู้สึกถึงความก้าวหน้าของชีวิต เส้นสายของการเติบโต สูงขะลุต เส้นสายที่เป็นเรขาคณิตแบบนามธรรม อีกทั้งความแม่นยำ ฉียบคมของรูปทรงยังสะท้อนให้เห็นถึงเทคนิคที่เป็นอุตสาหกรรม การผลิตที่ใช้เครื่องจักรอย่างก้าวหน้า

1.3 รูปแบบของเครื่องประดับยุคสมัยใหม่ตอนปลาย (Late Modern) ปี ค.ศ.1960-1970

ผลจากหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ในช่วง ปี ค.ศ.1939 สังคมมนุษย์ได้เปลี่ยนแปลงจากเดิมเป็นอันมากจากสงครามสร้างผลกระทบในวงกว้างทั้งในยุโรปและเอเชีย ในช่วงเวลานี้รูปแบบงานเครื่องประดับเกิดการชะงัก มีความเปลี่ยนแปลงน้อยมาก มีรูปแบบส่วนใหญ่เกิดจากการลดทอนรายละเอียดลงเพื่อให้ง่ายต่อการผลิต และราคาถูกลง รูปแบบงานไม่น่าสนใจต่างกับอาร์ต นูโว และอาร์ตเดคโคที่ผ่านมา

เมื่องานศิลปกรรมและงานออกแบบตกต่ำถึงขีดสุด ทำให้ศิลปินและนักวิชาการพยายามที่จะฟื้นฟูวงการศิลปะและงานออกแบบ ในช่วงนี้จึงทำให้เกิดกลุ่มนักคิดที่เติบโตขึ้นในสังคม ในกลุ่มศิลปกรรมก็เกิดศิลปะต่างๆขึ้นมากมายเป็นการแสวงหาแนวทางใหม่ของศิลปิน เช่น ศิลปะแบบฉับพลัน(Happening Art) ศิลปะการแสดง(Performance Art) ภูมิศิลป์(Land Art)และMinimal Art เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของงานเครื่องประดับด้วยเช่นกัน

การเกิดกลุ่มนักคิดที่เติบโตขึ้นในสังคม ส่งผลให้งานเครื่องประดับเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลง นับตั้งแต่ปี ค.ศ.1960 ก็เริ่มมีการตั้งคำถามต่อนิยามหรือธรรมชาติของเครื่องประดับและบทบาทของเครื่องประดับที่มีต่อสังคม รูปแบบเครื่องประดับในยุคนี้จะแสดงออกในเชิงนามธรรม เป็นรูปทรงที่ต้องการการตีความ เป็นการตั้งคำถามกับผู้สวมใส่ ทำให้งานเครื่องประดับในช่วงนี้ สร้างโดยอาศัยองค์ประกอบศิลป์ที่จริงแต่รูปร่าง รูปทรงใหม่ๆที่สร้างขึ้น ผ่านการลดรูปที่มีความเรียบง่ายจะต้องใช้สติปัญญาในการคิด ใส่มุมมองของศิลปินเข้าไปเพื่อกระตุ้นให้ผู้สวมใส่ ใช้สติปัญญาในการพิจารณางานมากขึ้น ศิลปินที่มีชื่อเสียงโดดเด่นและมีอิทธิพลต่อประเทศอื่นๆในยุโรปคือ Emmy van Leersum และ Gijs Bakker โดยพวกเขาตีความหมายของเครื่องประดับว่าเป็น ประติมากรรมเพื่อการสวมใส่ เครื่องประดับมีรูปทรงที่เป็นนามธรรม เรียบง่าย เลือกใช้วัสดุที่เป็นอลูมิเนียม มีลักษณะการใช้งานที่ไม่มีข้อจำกัดในการสวมใส่

ภาพที่ 7 ผลงานของ Emmy van Leersum และ Gijs Bakker (1930-1984)

ที่มา : cultuurwijs, **Reis door cultuur in Nederland**, เข้าถึงเมื่อ 13 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก

<http://www.cultuurwijs.nl/cultuurwijs.nl/cultuurwijs.nl/i000665.html>

ศิลปินที่ยังคงใช้องค์ประกอบศิลปะอย่างมากในการถ่ายทอดชิ้นงานก็จะหันมาสนใจในการเปลี่ยนวัสดุเพื่อการเปลี่ยนแปลงแนวคิดที่ทำทายรูปแบบเดิมๆ ทำให้รูปแบบของเครื่องประดับยุคสมัยใหม่ตอนปลาย มีการใช้วัสดุที่หลากหลาย เช่นกระดาษ เส้นใย และสิ่งทอ ซึ่งเป็นวัสดุที่ไม่มีค่า ไม่คงทน แต่สามารถสร้างชิ้นงานที่มีรูปแบบนุ่มนวลกว่าโลหะ เพื่อสะท้อนและเปิดมุมมองให้เห็นว่า วัสดุไม่ใช่สิ่งสำคัญอีกต่อไป เช่นผลงานของ Caroline Broadhead ที่ใช้เส้นไพล่อนยึดหยุ่นได้มาสร้างเป็นงานเครื่องประดับ

ภาพที่ 8 ผลงานของ Caroline Broadhead(1981)

ที่มา : ideas in themaking, **CarolineBroadhead**, เข้าถึงเมื่อ 13 กุมภาพันธ์ 2560,เข้าถึงได้จาก

http://www.themaking.org.uk/content/makers/2009/11/caroline_broadhead.html

การใช้วัสดุที่หลากหลายกับงานเครื่องประดับในยุคนี้เป็นตัวสะท้อนถึงความคิดของมนุษย์ในการแสวงหาวัสดุที่เป็นทางเลือก เช่นการที่มนุษย์มองย้อนไปที่ระบบนิเวศวิทยาจึงมีการใช้วัสดุในรูปของการรีไซเคิลเกิดขึ้น และการเลือกใช้วัสดุธรรมชาติ เช่นการนำกรรมมาออกแบบหุ้มด้วยโลหะเรียบของชาวเยอรมัน

ภาพที่ 9 ผลงานของ Helga Zahn(1936-1985)

ที่มา: Victoria and Albert Museum, **Scale & Symbolism**, เข้าถึงเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2560,เข้าถึงได้จาก

<http://www.vam.ac.uk/blog/artists-residence-va/scale-symbolism>

รูปแบบของเครื่องประดับยุคสมัยใหม่ตอนปลาย ในช่วงปี 1970 งานมีรูปแบบความเป็นนามธรรมโดยใส่บรรยากาศของผู้คิดหรือผู้ออกแบบลงไปด้วย เป็นการสร้างเครื่องประดับโฉมใหม่ที่สะท้อนชีวิต เน้นความคิดที่มากกว่าความงาม ในช่วงนี้เครื่องประดับจึงไม่ได้ทำขึ้นมาเพื่อแค่แสดงความงามบนเรือนร่างอีกต่อไปแล้ว แต่เครื่องประดับควรเป็นวัตถุที่ติดอยู่กับร่างกายของเราแล้วบอกได้ว่าสังคมเกิดอะไรขึ้น เป็นการท้าทายรูปแบบเครื่องประดับแบบเดิม แสดงออกซึ่งความเป็นรสนิยมของสมัยใหม่ที่พูดถึงเรื่องของตัวเองอันดับแรก ทุกคนมีเอกลักษณ์ของตัวเองอย่างชัดเจน ความคิดในการสร้างงานในช่วงปี 1970-1990 จะเป็นงานที่เกี่ยวกับการตั้งคำถามกับการมีชีวิตอยู่ เป็นแบบนามธรรมที่มีรายละเอียด ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่จะเริ่มจะเข้าสู่งานเครื่องประดับยุคหลังสมัยใหม่

2. พัฒนาการและสาระสำคัญของเครื่องประดับยุคหลังสมัยใหม่ อันมีความสอดคล้องกับสุนทรียศาสตร์หรือผลงานทางทัศนศิลป์ ที่สื่อแสดงให้เห็นถึงปรัชญา แนวความคิดของพลังเรขาคณิต การกลืนและการผสม(Assimilation)

ในยุคหลังสมัยใหม่เป็นช่วงเวลาที่ยุคศิลปะต้องการนำเสนอความคิดและการปฏิบัติทางศิลปะที่หลากหลาย ในช่วงนี้นับเป็นการประกาศอิสรภาพทางความคิด และการดำรงชีวิตอย่างใหม่ ความเป็นตัวของตัวเอง ไม่เห็นด้วยกับวิถีคิดเก่า ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดและแนวทางของศิลปะยุคสมัยใหม่ที่เติบโตมาพร้อมกับแบบแผนเฉพาะของยุคสมัย บทบาท และอำนาจของชนชั้นกลาง และระบบโรงเรียนที่มีกรอบความคิด⁴

ช่วงปี ค.ศ. 1972 เป็นต้นมากระแสความคิดใหม่ได้เกิดขึ้นในวงการศิลปะ ปรับเปลี่ยนไปพร้อมกับบริบททางความคิดและบริบททางสังคมใหม่ อันเกิดจากมนุษย์เชื่อมั่นในเสรีภาพและความหลากหลายทางความคิด ผลักดันให้เกิดสุนทรียศาสตร์หน้าใหม่ ความคิดเรื่องศิลปะและความงามเปลี่ยนแปลงไป งานศิลปกรรมในยุคนี้จึงว่าด้วยเรื่องของบูรณาการ การรับเอาสิ่งเดิมของบางอย่างมาเปลี่ยนบริบท หรือการประกอบเข้าไปใหม่แล้วทำให้ความหมายเปลี่ยน นั่นหมายความว่างานศิลปกรรมในยุคหลังสมัยใหม่นี้ว่าด้วยเรื่องของแนวคิดที่กระตุ้นให้เกิดปัญหา มีการแทนค่าด้วยสัญลักษณ์ การสร้างนัยยะและการตีความ โดยไม่ได้คำนึงถึงกระบวนการแบบอย่างที่เคยเป็นในยุคสมัยใหม่ที่ผ่านมา

ในขณะที่เดียวกันงานเครื่องประดับในยุคหลังสมัยใหม่(ค.ศ.1990-ปัจจุบัน) ก็ไม่ได้มีการพูดถึงความงามแค่อย่างเดียวยกต่อไป แต่พูดถึงการใช้แนวคิดอันกระตุ้นให้เกิดปัญหา เพราะหลังจากการเกิดสงครามโลกครั้งใหญ่มนุษย์ตั้งคำถามกับการมีชีวิตอยู่ เครื่องประดับเองจึงต้องสะท้อนวิถีคิดแบบนี้ด้วยเช่นกัน โดยมีการนำหลักปรัชญาของพุทธและเซนมาใช้ เพราะเป็นการพูดถึงความเป็นจริงของธรรมชาติ การเกิดขึ้น ตั้งอยู่และดับไป งานเครื่องประดับในยุคนี้มีลักษณะของการตั้งคำถามเสมือนเป็นการตอบโต้กับความรู้ ตอบโต้กับความรู้สึกของผู้สวมใส่ เกิดเป็นกระบวนการย้อนแย้งให้คนคิด คือการย้อนถามกลับไปให้ผู้สวมใส่คิดและให้ความสำคัญกับความคิดนั้น อีกทั้งเครื่องประดับที่เกิดขึ้นในยุคนี้มีการตั้งคำถามถึงหน้าที่ของชิ้นงานที่เกิดขึ้น สามารถอธิบายคำจำกัดความถึงสถานะของเครื่องประดับได้ดังนี้ wear: การสวมใส่, หมายถึงเครื่องประดับถูกสวมใส่อย่างไร

⁴ วิรุณ ตั้งเจริญ, ศิลปะหลังสมัยใหม่, (กรุงเทพฯ:สันติศิริการพิมพ์,2547),26.

wearing: กำลังสวมใส่, หมายถึงขณะที่สวมใส่เครื่องประดับทำหน้าที่อย่างไร worn: ถูกสวมใส่, หมายถึงเมื่อเครื่องประดับถูกสวมใส่เกิดผลอย่างไร

งานเครื่องประดับในยุคหลังสมัยใหม่ มีการสร้างสรรค์ผ่านแนวคิดที่หลากหลายวัสดุที่แปลกใหม่ อันมีสาระสอดคล้องกับสุนทรียศาสตร์ หากย้อนกลับไปถึงการใช้วัสดุที่หลากหลายในงานเครื่องประดับสมัยใหม่จะเห็นได้ว่ายังมีการใช้วัสดุอย่างตรงไปตรงมาที่อยู่ภายใต้กรอบความคิดที่จำกัด แต่เมื่อมาถึงในยุคหลังสมัยใหม่การใช้วัสดุเป็นการสื่อให้เห็นความหมาย หรือสื่อให้เห็นสัญลักษณ์บางอย่างที่กระตุ้นให้เกิดจินตนาการ หรือการระลึกถึงช่วงเวลาของความเป็นชีวิตประจำวัน เช่นผลงานของ Manuel Vilhena เขาได้นำวัตถุที่พบระหว่างการเดินทางมาทำเป็นงานเครื่องประดับ เพราะเขาเชื่อว่าวัตถุที่เก็บมาทุกชิ้นย่อมมีประวัติศาสตร์เช่นการนำกระดูกสัตว์ที่ไม่มีค่ามาประกอบกับโลหะเงินเป็นการสร้างแนวคิดใหม่ให้กับสังคมว่าวัสดุมีคุณค่าเท่ากัน และแนวคิดนี้สะท้อนให้เห็นว่าการใช้วัสดุจริงนั้นสร้างความชัดเจนในเรื่องของความหมายและคุณค่าของสิ่งที่พบเจอในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี งานเครื่องประดับที่มีแนวคิดในลักษณะนี้สอดคล้องกับหลักของงานศิลปกรรมในยุคหลังสมัยใหม่ ที่พยายามลบล้างเส้นแบ่งระหว่างศิลปะกับชีวิตประจำวัน และยังเป็น การตั้งคำถามกับผู้ชมหรือผู้สวมใส่ว่ารูปร่างหน้าตาจากวัสดุที่ไม่มีค่านี้ คนทั่วไปยังมองว่ามันเป็นเครื่องประดับหรือไม่

ภาพที่ 10 ผลงานของ Manuel Vilhena(2002)

ที่มา : manuelvilhena, เข้าถึงเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://manuelvilhena.com/works-2?pic=44>

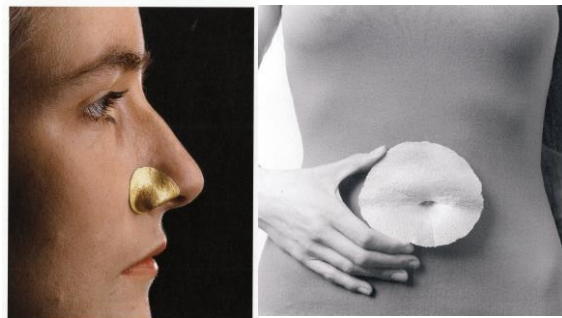
ในขณะที่ Jiro Kamata ศิลปินชาวญี่ปุ่นได้ใช้วัสดุในเชิงที่ย้อนแย้งกับสมบัติเดิมของวัสดุนั้นเป็นการสร้างงานเครื่องประดับที่กระตุ้นให้เกิดปัญญาผ่านการมองเห็น โดยการใช้เลนส์กล้องถ่ายรูปมาเปลี่ยนบริบทใหม่ ซึ่งจากเดิมคุณสมบัติของเลนส์ในกล้องถ่ายรูปจะทำหน้าที่ให้เรามองเห็นโลก แต่ศิลปินได้นำกระจกมาใส่ไว้ด้านหลัง สร้างเป็นความคิดที่ย้อนแย้งคือผู้ชมกลับมองเห็นตัวเอง การสร้างงานเครื่องประดับในลักษณะนี้เป็น การกระตุ้นให้มนุษย์มองเห็นความเป็นตัวเอง และยังสะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการต้นทางของวัสดุมีความหมายเมื่อนำมาเปลี่ยนหน้าที่การใช้งาน ลบความเป็นสมบัติเดิมออกไปแล้วความหมายปลายทางที่เป็นเครื่องประดับจะเป็นอย่างไร

ภาพที่ 11 ผลงานของ Jiro Kamata (Camera Lens, mirror, silver2011-2014)

ที่มา : jirokamata, เข้าถึงเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.jirokamata.com/>

นอกจากการใช้วัสดุในการสร้างนัยยะสำคัญแล้ว ยังเกิดการใช้ร่างกายมนุษย์ในการออกแบบ โดยอาศัยพื้นฐานจากอวัยวะของมนุษย์เป็นสื่อนำเสนอถึงความหมายที่แตกต่างกัน นับเป็นการท้าทายรูปแบบของเครื่องประดับ ศิลปินที่ใช้วัสดุหลายของร่างกายในการสร้างงานเครื่องประดับคนสำคัญคือ Gerd Rothmann เขาสร้างงานโดยการทำแม่พิมพ์ออกจากอวัยวะบนร่างกายแล้วจึงทำเป็นเครื่องประดับขึ้นมา แสดงให้เห็นถึงร่องรอยความงามส่วนบุคคล งานเครื่องประดับในยุคหลังสมัยใหม่นี้เป็นการแสดงออกถึงความสอดคล้องกันระหว่างสุนทรียภาพของร่างกายมนุษย์ที่เป็นธรรมชาติกับสุนทรียภาพที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์

ภาพที่ 12 ผลงานของ Gerd Rothmann

ที่มา : kristyhsu, **Gerd Rothmann**, เข้าถึงเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก

<http://kristyhsu.wordpress.com/2012/02/05/gerd-rothmann-an-unconventional-dialogue-with-the-human-body/>

งานเครื่องประดับในยุคหลังสมัยใหม่มีวิธีคิดที่เปิดช่องว่างเพื่อให้คนดูหรือผู้สวมใส่ได้มีส่วนร่วมในการคิด และการตอบโต้ ศิลปินบางคนได้นำสัญลักษณ์ในความเป็นเครื่องประดับที่เป็นสากลมาสร้างความคลุมเครือให้กับชิ้นงาน โดยให้ความสำคัญกับการคิดและความเข้าใจ ศิลปินคนสำคัญ คือ Kim Buck เขาได้ใช้ร่องรอยของความเป็นเครื่องประดับเป็นตัวเล่าเรื่อง โดยนำเอาสัญลักษณ์ หรือรูปลักษณ์ของสิ่งที่ผู้คนทั่วไปรับรู้และเข้าใจตรงกัน มาเปลี่ยนความหมาย เปลี่ยนบริบทในการใช้งาน ให้คนดูเกิดการฉุกละจุก ผ่านการมองงานผลงาน

ภาพที่ 13 ผลงานของ Kim Buck

ที่มา : A Thousand Facets, KIM BUCK MY JEWELLERY IS ABOUT JEWELLERY, เข้าถึงเมื่อ 20

กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก http://aapss.rssing.com/chan-1279823/all_p75.html

เครื่องประดับที่ Kim Buck ได้แสดงให้เห็นถึงการกลับค่าของรูปลักษณ์ การละลายภาพความเป็นจริงที่เราเคยรับรู้ ทั้งรูปร่าง รูปทรง หรือแม้แต่วัสดุไม่สำคัญเท่ากับความคิด มีการนำหลักปรัชญามาสอดแทรกในงานว่า สิ่งที่เห็นไม่ใช่สิ่งที่เห็น สิ่งที่เคยมีอยู่อาจจะไม่มีอยู่จริง

การย้อนแย้งทางด้านรูปร่าง รูปทรงเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ศิลปินต้องการถ่ายทอดให้ผู้สวมใส่เกิดการคิดที่ตอบโต้กับงาน หรือสร้างความรู้สึกระหลาดใจ เช่น งานเครื่องประดับของ Marc Monzo เข้าได้นำเสนอรูปร่างรูปทรงของแหวน แต่ปรับเปลี่ยนขนาดให้ใหญ่ขึ้นต่างไปจากรูปลักษณ์อันปกติของแหวน เกิดลักษณะของการสวมใส่ที่เปลี่ยนไปเพราะศิลปินได้นำเสนอในรูปแบบของเข็มกลัด และจากความเป็นปัจเจกบุคคลและพลังเสรีนิยม จึงนำไปสู่เส้นทางของงานเครื่องประดับที่บางครั้งศิลปินนำเสนอถึงร่องรอยบางอย่างที่เกิดขึ้นบนร่างกายมนุษย์ วัตถุที่มากระทำให้เกิดร่องรอยนั้นมีความสำคัญน้อยกว่ารอยที่ประทับอยู่ เกิดเป็นเครื่องประดับที่ไม่ใช่การประดับกายเพียงอย่างเดียวแต่นั้นหมายถึงการประดับทางจิตใจด้วยสะท้อนให้เห็นว่าสิ่งที่ประทับหรือติดอยู่กับร่างกายของเราควรทำหน้าที่มากกว่าความงามที่ปรากฏบนร่างกาย

ยุคหลังสมัยใหม่มีแนวคิดที่เป็นเสรีนิยม งานเครื่องประดับจึงมีรูปแบบและลีลาที่หลากหลาย มีการผสมผสานหลายรูปแบบเข้าด้วยกันเพื่อสร้างสุนทรียภาพ บางครั้งการข้ามศาสตร์ สาขาความรู้ หรือการผสมกันระหว่างวัฒนธรรมที่แตกต่างบนงานเครื่องประดับนั้นได้ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ งานเครื่องประดับจึงมีการแสดงออกและคุณค่าเทียบเท่ากับงานศิลปกรรม หรืองานประติมากรรมขนาดย่อม ซึ่งทั้งงานศิลปกรรมและงานเครื่องประดับในยุคหลังสมัยใหม่นี้ สะท้อนให้เห็นถึงการรับรู้ความงามโดยการใช้ปัญญาในการมองอันจะทำให้เห็นถึงนัยยะสำคัญที่สัมพันธ์กับหลักปรัชญา

3. สรุป

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอันสืบเนื่องมาจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรป ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวิถีชีวิตของมนุษย์ โดยเฉพาะด้านงานศิลปกรรมมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง โดยศิลปินมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบวิถีชีวิตเรื่อยมาจนแยกงานศิลปะออกจากศาสนาโดยสิ้นเชิง ผู้การนำเสนองานศิลปะที่มีการตัดทอน ลดรายละเอียดของความเป็นรูปธรรมลง เกิดรูปแบบของงานศิลปะสมัยใหม่ขึ้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่องานเครื่องประดับด้วย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า สังคม ศิลปกรรม และเครื่องประดับมีผลลัพธ์ที่ส่งผลถึงกัน เมื่อเข้าสู่ช่วงหลังสงครามโลก บรรยากาศของสังคมเปลี่ยนไป มนุษย์จึงต้องการความก้าวหน้า เกิดกลุ่มนักคิดที่เติบโตขึ้นในสังคม ทำให้นิยามหรือธรรมชาติของเครื่องประดับและบทบาทของเครื่องประดับเปลี่ยนไปสู่รูปแบบเครื่องประดับเชิงนามธรรม เป็นรูปทรงที่ต้องการการตีความ

จนเข้าสู่ยุคหลังสมัยใหม่ศิลปินต้องการนำเสนอความคิดและการปฏิบัติทางงานเครื่องประดับที่หลากหลาย แสดงถึงอิสรภาพทางความคิด มีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่เห็นด้วยกับวิถีคิดเก่า ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดและแนวทางของศิลปะยุคสมัยใหม่ที่เติบโตมาพร้อมกับแบบแผนเฉพาะของยุคสมัย งานเครื่องประดับในยุคหลังสมัยใหม่ไม่ได้มีการพูดถึงความงามแต่อย่างใดอีกต่อไป แต่พูดถึงการใช้แนวคิดอันกระตุ้นให้เกิดปัญญา มีความสอดคล้องกับหลักสุนทรียศาสตร์ สื่อแสดงให้เห็นถึงปรัชญา ซึ่งลักษณะโดยรวมของงานจะว่าด้วยเรื่องของการพยายามลบล้างเส้นแบ่งระหว่างศิลปะกับชีวิตประจำวัน ยกเลิกการแบ่งระดับชั้นระหว่างศิลปะชั้นสูงกับศิลปะชาวบ้าน เน้นรูปแบบลีลาที่หลากหลายตอบโต้กับความคิดของผู้สวมใส่ เป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการรับรู้ความงามโดยการใช้ปัญญาในการมอง อันจะทำให้เห็นถึงนัยยะสำคัญที่สัมพันธ์กับหลักปรัชญา

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กำจร สุนพงษ์ศรี. (2554). *ศิลปะสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ:ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความรู้เกี่ยวกับแมลง. (2012). *โตะกุไซ*. เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม. เข้าถึงได้จาก <http://www.karofur.com/tag>

วิรุณ ตั้งเจริญ. (2547). *ศิลปะหลังสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ:สันติศิริการพิมพ์.

หนึ่งธิดา. (2537). *คลิมต์(Klimt)*. กรุงเทพฯ:พินิจ

ภาษาต่างประเทศ

Rene Lalique Jewelry and R Lalique Jewelry . (2013) เข้าถึงเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2560. เข้าถึงได้จาก

<https://rlalique.com/blog/?tag=rene-lalique-jewelry-and-r-lalique-jewelry>

pictify.(2014). *Lucien Gaillard*. เข้าถึงเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2560. เข้าถึงได้จาก

<http://pictify.com/240270/lucien-gaillard>